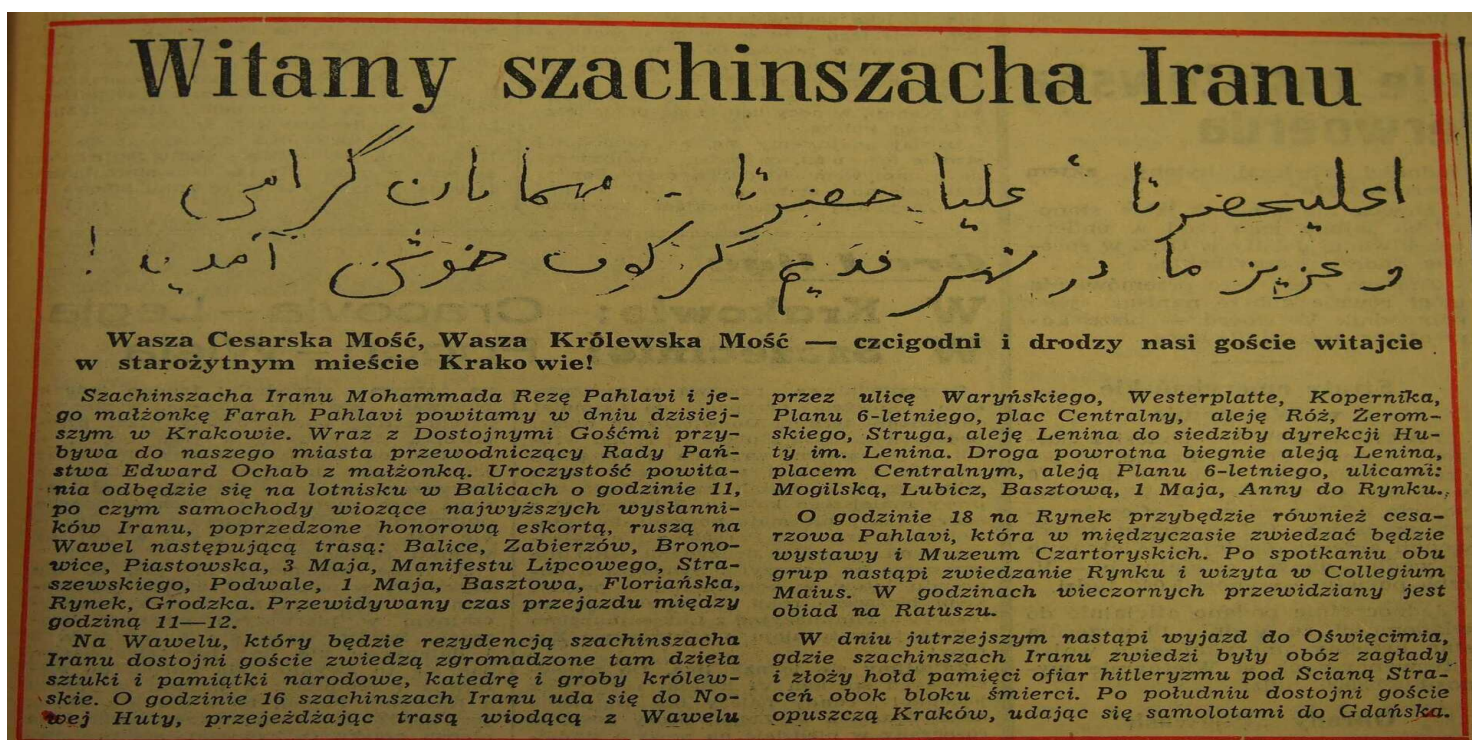

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/103300,Szachinszach-u-Cyrankiewicza.html>

Artykuł z „Dziennika Polskiego” z 16 IX 1966 r. dotyczący przyjazdu szacha Iranu do Krakowa (zbiory Biblioteki Narodowej w Warszawie)

ARTYKUŁ

Szachinszach u Cyrankiewicza

OKRES HISTORYCZNY

(1956-1970) Od Października do Grudnia

Autor: WOJCIECH KUJAWA 13.09.2023

13 września 1966 r. rozpoczęła się pierwsza wizyta w Polsce szacha Iranu Mohammada Rezy Pahlawiego i jego małżonki Farah. „Te wizyty były dla mnie dość trudne, gdyż wiało od nich hipokryzją” – wspominała później irańska monarchini swoje kontakty z komunistycznymi reżimami.

„Na udekorowanym flagami obu krajów lotnisku Okęcie zgromadzili się mieszkańcy Warszawy oraz delegacje młodzieży szkolnej. Obecni są: Edward Ochab z małżonką, Józef Cyrankiewicz, Czesław Wycech, Stanisław Kulczyński oraz inne osobistości, a wśród nich Adam Rapacki. Na niebie ukazuje się srebrna sylwetka »Boeinga 727« w otoczeniu honorowej eskorty myśliwców odrzutowych, towarzyszących od granicy państwa. Jest godzina 12. Samolot ląduje na płycie lotniska. Przewodniczący Rady Państwa – Edward Ochab wita szachinszacha na ziemi polskiej. Orkiestra gra hymny narodowe”¹.

W ten oto sposób 13 września 1966 r. rozpoczęła się pierwsza wizyta w Polsce (druga miała miejsce w dniach 22–26 sierpnia 1977 r.) szacha Iranu Mohammada Rezy Pahlawiego i jego małżonki Farah.

**Członek delegacji irańskiej
podczas wizyty w Gdańsku,
wrzesień 1966 r. (fot. z zasobu
IPN)**

Cesarzowa Iranu Farah podczas wizyty w Polsce, wrzesień 1966 r. (fot. z zasobu IPN)

Gospodarczy flirt

Przyczyn przyjazdu szacha do Polski należy upatrywać w sferze ekonomicznej. Reza Pahlawi w tym okresie modernizował państwo i próbował pozyskać zagraniczne technologie. Warto tylko wspomnieć, że od 1963 r. Iran z różnym skutkiem realizował tzw. białą rewolucję – ambitny plan rozwoju kraju. W jej pierwszym okresie cele zamykały się w 6 punktach (reforma rolna, nacjonalizacja lasów i pastwisk, prywatyzacja państwowych przedsiębiorstw, uczynienie ich pracowników udziałowcami, likwidacja analfabetyzmu, nadanie praw wyborczych kobietom), potem rozrosły się one aż do kilkunastu.

W związku z tym stosunki Iranu z państwami bloku wschodniego uległy ociepleniu i nabrały większej dynamiki. Polska z kolei była żywo zainteresowana zwiększeniem wymiany handlowej, przede wszystkim eksportu maszyn rolniczych, artykułów chemicznych i gospodarstwa domowego, a nawet całych obiektów przemysłowych, np. cukrowni.

498 423

MINISTERSTWO WNEŚCIE
 Warszawa, dnia 20 września 1966 r.

L. dz. W. 5242/66
 100. 500/1966
 100. 500/1966
 100. 500/1966
 100. 500/1966

T A J N E
 Rep. pojedynczy

S P R A W O Z D A N I E
 ewentualnie

o przebiegu i wykonaniu zabezpieczenia pobytu szachinszacha Iranu i Przewodniczącego Rady Państwa PRL na terenie Krakowa i Oświęcimia.

•

•

•

Sprawozdanie z przebiegu i wykonania zabezpieczenia pobytu szachinszacha Iranu i przewodniczącego Rady Państwa PRL w Krakowie i Oświęcimiu (strona pierwsza). Warszawa, 30 IX 1966 r. (z zasobu IPN)

2 6

" Z A T W I E R Z A N I E " Warszawa, dnia 15 września 1966 r.

Min. Obrony T A J N E

Min. W. i S. L. dz. W. 5242/66

Min. J. Rep. pojedynczy

P L A N

OPERACJI OCHRONNEJ KRYPT. "RIAL"

•

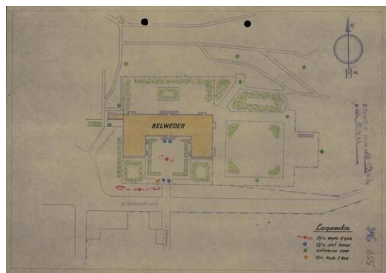
•

•

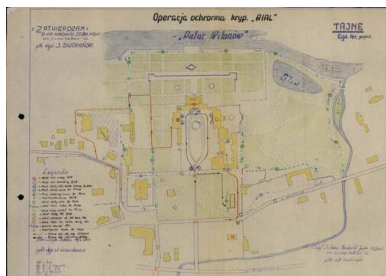
Wyciąg z programu wizyty szacha Iranu w Polsce, wrzesień 1966 r. (z zasobu IPN)

Od Chopina po Auschwitz

Podczas wizyty w Polsce para cesarska odwiedziła Warszawę, Żelazową Wolę (cesarzowa), Kraków i Oświęcim oraz Gdańsk. Rozmawiano o zwiększeniu wzajemnej współpracy oraz parafowano umowę o współpracy kulturalnej między obu państwami. Prasa PRL, zarówno centralna, jak i lokalna, żywo śledziła pobyt rodziny cesarskiej w Polsce i opisywała każdy punkt wizyty. Jednocześnie starała się przybliżyć polskiemu czytelnikowi ten kraj i w odpowiednim świetle przedstawić zachodzące w nim zmiany. W związku z tym możemy w niej odnaleźć artykuły dotyczące historii Iranu, stosunków społecznych i sytuacji politycznej, kontaktów z Polską, a nawet wrażenia z odbytych podróży².

Projekt zabezpieczenia Belwederu podczas wizyty szacha Iranu, 1966 r. (z zasobu IPN)

Projekt zabezpieczenia wizyty szacha Iranu w pałacu w Wilanowie, 1966 r. (z zasobu IPN)

Pierwsza wizyta pary cesarskiej w Polsce zakończyła się 19 września. Na jej koniec wydano komunikat, w którym obie strony m.in.:

„wyraziły gotowość wykorzystania wszystkich istniejących możliwości, zwłaszcza w dziedzinie gospodarczej i kulturalnej, w celu dalszego rozszerzenia wszechstronnej wymiany”³.

Awicenna i „polskie dywany”

Po latach, w swoich wspomnieniach, cesarzowa Iranu opisała pobyt w krajach socjalistycznych:

„Utrzymywaliśmy stosunki ze wszystkimi krajami bloku komunistycznego i wszystkie też odwiedziliśmy, z wyjątkiem Albanii, Kuby, a także Niemiec Wschodnich [...]. Te wizyty były dla mnie dość trudne, gdyż wiało od nich hipokryzją. Byliśmy absolutnie świadomi negatywnego stosunku naszych gospodarzy do monarchii, my zaś z oczywistych powodów byliśmy nieufni wobec komunistów [...]. Największą radość sprawiało mi, gdy w trakcie tych podróży mogłam odnaleźć ślady wpływów perskich. W Krakowie, gdzie mówiono o Awicennie, natrafiliśmy na pisma tego myśliciela w języku perskim. Również w Polsce widziałam perskie dywany przetykane złotem i srebrem, które królowie polscy zamówili w Iranie; u nas nosiły one nazwę »polskich dywanów«. Lecz ta podróż do Polski kojarzy mi się również z uczuciem grozy, które ogarnęło mnie podczas zwiedzania obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu”⁴.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

¹ Cyt. za: „Szachinszach Iranu przybył do Polski”, „Gazeta Poznańska”, 14 września 1966 r., s. 1

² Zob. m.in. Z.S., „Polska-Iran. Pół tysiąca lat kontaktów”, „Trybuna Ludu”, 4 września 1966 r.; Z. Słomkowski, „Iran 1966”, „Trybuna Ludu”, 10 września 1966 r.; Z. Marzec, „Iran. Kontrasty”, „Polityka”,

17 września 1966; I. Odrowąż-Pieniążek, „Samochodem przez Iran”, „Ilustrowany Kurier Polski”, 15 września 1966; J. Lobman, „Iran 1966. Reformy i szach”, „Głos Wybrzeża”, 15 września 1966 r.; L. Wąchalcki, „Polska wizyta szachinszacha”, „Gazeta Poznańska”, 17-18 września 1966 r.

³ Cyt. za: „Szachinszach Iranu opuścił Polskę”, „Głos Wybrzeża”, 20 września 1966 r., s. 2

⁴ Cyt. za: F.D. Pahlavi, „Z miłości do mojego króla. Wspomnienia”, Kraków 2004, s. 159-161

COFNIJ SIĘ